

Gooi het kind niet met het badwater weg!

Er lijkt deze kabinetsperiode enig schot te zitten in de verdere doorvoering van bestuurlijke vernieuwing. De gekozen burgemeester is hiervan het belangrijkste uithangbord en roept ook de meeste discussie op. Politieke partijen, raadsgriffiers, gemeentesecretarissen en de burgemeesters zelf spreken zich kritisch uit over de door de minister ontvouwde plannen. Naast de nieuwe voorstellen is het dit jaar ook twee jaar geleden dat de Wet dualisering gemeentebestuur werd ingevoerd. De uitwerking van deze wet wordt op dit moment geëvalueerd door een commissie onder leiding van mevrouw Leemhuis-Stout. In het kader van deze ontwikkelingen is het aardig dat het Nederlandse Genootschap van Burgemeesters een boekje heeft uitgebracht over "de rol en positie van de burgemeester bij initiatieven voor vernieuwend gemeentebestuur" met de titel *De dynamiek van dualisering*.

DOOR GERHARD BRUNSVELD

Het doel van het boekje is om de rol van de burgemeester te duiden in de veranderende gemeentelijke organisatie. Hoewel de auteurs geen directe aanleiding geven om de publicatie op dit moment uit te brengen, is de timing gezien het voorgaande welhaast perfect. In het eerste deel wordt door wetenschappers de positie van de burgemeester in verschillende facetten uiteengezet: de burgemeester wordt geplaatst in het duale bestel, vooral tot uitdrukking komend in zijn rol als voorzitter van de gemeenteraad en van het college van B&W, zijn positie ten opzichte van de raadsgriffier en zijn huidige positie in het licht van de gekozen burgemeester. Alle punten zijn aspecten die voor zowel Leemhuis-Stout cs. als de ambtenaren van minister De Graaf interessant zijn voor de evaluatie van de Wet als het maken van nieuwe regelgeving ten aanzien van de gekozen burgemeester.

Het grootste probleem dat de auteurs signaleren in de huidige rol van de burgemeester is de dubbele voorzittersrol van zowel de gemeenteraad als van het college van B&W. Dit staat op gespannen voet met de rol die beide organen in de Wet dualisering gekregen hebben, de controlerende en wetgevende taak versus de uitvoerende taak. Wanneer gemeenteraad en college tegenover elkaar komen te staan, wordt de burgemeester in een lastig pakket gedwongen. Hij is medeverantwoordelijk voor het beleid van het college en heeft daarin ook zijn eigen portefeuille, maar dient als voorzitter van de gemeenteraad op zijn minst een neutrale positie in te nemen. Hiermee is ook de belangrijkste inbreng van het boekje naar voren gebracht. Om het duale bestel tot zijn recht te laten komen, dient in de Grondwet deze positie te worden veranderd.

Een tweede kritiekpunt is het dicterende karakter van de Wet dualisering gemeentebestuur. De nationale overheid heeft volgens de auteurs geprobeerd een blauwdruk voor een modelgemeente neer te zetten. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de grootte van de gemeente of haar functioneren in het monistische systeem van voor 2002. Gemeenten dienen zelf te bepalen in hoeverre een duaal systeem moet worden doorgevoerd. Daarmee wordt aan twee zaken voorbijgegaan. De invulling van onze staatsinrichting is per definitie een taak voor de centrale overheid, aangezien de structuur daarvan is vastgelegd in de Grondwet en de gemeentewet. Er zal altijd een bemoeienis van de nationale overheid zijn bij het veranderen van de politiek-bestuurlijk organisatie op gemeentelijk niveau. Daarbij, en dat is het tweede punt, binnen de huidige wettelijke kaders hebben gemeenten de ruimte om zelf invulling te geven aan het dualisme. Het

dictaat van de centrale overheid is minder stringent dan afgeschilderd. In feite wordt dit door de auteurs ook erkend. In deel twee van het boek wordt aan de hand van tien voorbeelden aangetoond dat gemeenten op eigen wijze de rol tussen gemeenteraad en college invullen. Een aardig aspect aan de invoering van het duale stelsel op gemeentelijk niveau is, dat dit gelijk liep met de winst van nieuwe partijen bij de in 2002 gehouden gemeenteraadsverkiezingen. In tal van gemeenten werd onder impuls van deze nieuwe partijen de werkwijze van gemeentelijke organisatie onder de loep genomen.

De burgemeester wordt neergezet als een functionaris die zich staande moet houden in een door de wetgever gedicteerde, veranderende gemeentelijke organisatie met zicht op nog meer onheil: de gekozen burgemeester. De burgemeester wordt opgeroepen om in

zijn huidige functioneren rekening te houden met de komende veranderingen. De keuze is om of hierin mee te gaan door reeds nu een profiel te bepalen en de momenten van herkenbaarheid voor het publiek te kiezen, of slechts de tijd tot de gekozen burgemeester uit te zitten en over twee jaar plaats te maken voor de nieuw gekozen functionaris. Ook de wetgever krijgt in het derde en laatste deel algemene tips van "gooi het kind niet met het badwater weg" via "met onwillige honden is het slecht hazen vangen" naar "doe het goed, of doe het niet." Hiermee is de behoudende tendens van het boekje aangegeven.

De auteur is lobbyist en politicoloog

De dynamiek van dualisering. De rol van de burgemeester bij initiatieven voor vernieuwend gemeentebestuur, drs. J.H.W. Oostendorp (red), 2004, ISBN 90-74293-03-4

Onder redactie van drs. J.H.W. Oostendorp

De dynamiek van dualisering

**Rol en positie van de burgemeester
bij initiatieven voor vernieuwend gemeentebestuur**